

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 20 februari 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående genomförande av viss ändring i lagen om begränsning av tiden för bageri och konditoriarbete.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 75 i första kammaren av herrar *Nilsson, Theodor*, och *Hansson, Jacob*, samt nr 185 i andra kammaren av herr *Frankenberg m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, har föreslagits, att riksdagen i skrift till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande förutsättningarna för genomförande av sådan ändring av lagen om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete, att lagen bleve tillämplig på alla bagerier, vilka tillverkade bröd för avsalu, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

1 § första stycket i *lagen den 16 maj 1930 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete* har följande lydelse:

Arbete för tillverkning till avsalu av bageri- eller konditorivaror må icke bedrivas å sön- eller helgdag eller å tid mellan klockan 8 eftermiddagen och klockan 5 förmiddagen å söckendag. Vad sålunda stadgats äger dock icke tillämpning å rörelse, som bedrivs utan biträde av annan än make och hemmavarande barn.

I lagens 2 och 3 §§ medgivas vissa undantag från bestämmelserna i 1 §; sålunda får bland annat uppeldning eller deggörning utföras å söckendag mellan klockan 3.30 och klockan 5 förmiddagen. Jämlikt 4 § kunna i vissa fall ytterligare avvikelser från reglerna i 1 § medgivas av vederbörande yrkesinspektör samt av yrkesinspektionens chefsmyndighet (socialstyrelsen). Tillsyn å efterlevnaden av lagen utövas av yrkesinspektionens befattningshavare (5 §). Överträdelse av stadgande i lagen eller föreskrift, som utfärdats med stöd av sådant stadgande, är belagt med bötesstraff (6 §).

Det undantag från lagens tillämpning, som omnämnes i dess 1 §, avser de s. k. familjbagerierna, d. v. s. de bagerier, i vilka jämte innehavaren allenast dennes make och hemmavarande barn sysselsättas. Härifrån äro att

skilja de s. k. hembagerierna, i vilka, förutom eventuellt make och barn, arbeta andra familjemedlemmar och tjänstefolk.

Frågan om förändringar i bageriarbetstidslagen beträffande den för familjebagerierna gällande undantagsbestämmelsen var senast föremål för riksdagens prövning år 1935. I två motioner (I: 178 och II: 345) hemställdes, att riksdagen måtte besluta, att 1 § i lagen skulle erhålla följande lydelse: »Arbete för tillverkning till avsalu av bageri- och konditorivaror må icke bedrivas å sönd- och helgdag eller å tid mellan klockan 8 eftermiddag och klockan 5 förmiddag å söckendag.» Undantagsbestämmelsen skulle alltså utgå.

Motionerna behandlades av andra lagutskottet, som begärde yttrande över desamma av socialstyrelsen och kommerskollegium. Utskottet lämnade därjämte Sveriges bageriidkareförening, svenska livsmedelsarbetareförbundet och Stockholms bageriindustriförening tillfälle att yttra sig i anledning av motionerna.

I sitt över motionerna avgivna utlåtande (nr 24) lämnade utskottet en historik i ämnet (sid. 2—3). Till nämnda historik ävensom till de yttranden, som avgåvos av ovannämnda myndigheter och sammanslutningar, vilka yttranden fogats såsom bilagor till utlåtandet 24/1935, anhåller utskottet nu att få hänvisa.

Utskottet anförde i samma utlåtande följande:

Av de till utskottet avgivna yttrandena framgår, att åtminstone på vissa orter antalet familjebagerier, varmed avses sådan bagerirörelse, som bedrivs utan biträde av annan än innehavarens make och hemmavarande barn, torde hava ökats under de senaste åren. En av anledningarna härtill synes hava varit den, att åtskilliga personer på grund av rådande arbetslöshet föranletts att söka vinna sin utkomst såsom egna företagare inom bagerihanteringen. Familjebagerierna torde dock på grund av ringa tillverkningskapacitet i regel icke äga möjlighet att i större utsträckning inkräkta på yrkesbageriernas arbetsområde.

Utskottet anser det vara angeläget, att den inom arbetarskyddslagstiftningen eljest hävdade principen om frihet till arbete för arbetsgivaren och hans familj upprätthålles. En lagändring av det innehåll, som föreslagits i motionerna, skulle strida mot denna princip. Den skulle därjämte kunna medföra, att åtskilliga ekonomiskt svagt situerade personer berövades sitt enda existensmedel, vilket, då förhållandena på arbetsmarknaden fortfarande äro synnerligen ovissa, synes vara betänkligt. På grund av vad sålunda anförts finner utskottet skäl icke föreligga för riksdagen att vidtaga ändring i gällande lagbestämmelser rörande arbetstiden inom familjebagerierna.

Utskottet hemställde, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Reservation anmäldes av herr Sigfrid Hansson jämte sex andra ledamöter av utskottet. I reservationen yrkades, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande förutsättningarna för genomförande av sådan ändring av bageriarbetstidslagen, att lagen bleve tillämplig på alla bagerier, vilka tillverkade bröd för avsalu, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Första kammaren biföll utskottets hemställan, under det att andra kammaren (efter lottdragning) biföll reservationen.

Å den internationella arbetskonferensens sjunde sammanträde i Genève år 1925 antogs ett förslag till *konvention angående nattarbete i bagerier*. Den svenska lagen är på det hela taget av betydligt strängare innehåll än konventionen. I ett avseende är emellertid konventionen strängare än lagen, nämligen däri att nattarbetsförbudet enligt konventionen omfattar såväl arbetare som arbetsgivare, vilka taga del i den uti konventionen åsyftade tillverkningen (med undantag allenast för tillverkning, som bedrivs av medlemmar i ett och samma hushåll för deras egen förbrukning), under det att från lagens tillämpning äro undantagna dels arbetsgivarna och dels övriga arbetande i sådana rörelser, som bedrivs utan biträde av annan än make och hemmavarande barn.

1925 års konvention har icke ratificerats av Sverige. Intill 1936 års början har densamma ratificerats av tio stater, nämligen Bulgarien, Chile, Colombia, Estland, Finland, Kuba, Luxemburg, Nicaragua, Spanien och Uruguay. Förslag angående ratificering föreligger i Frankrike, Lettland, Polen, Rumänien och Tjeckoslovakien.

Beträffande rådande arbetslöshet inom bageriyrket må återgivas vissa i utlåtandet 24/1935 lämnade uppgifter, vilka avsågo tidpunkterna den 31 december 1934 och den 31 januari 1935, kompletterade med uppgifter, avseende förhållandena den 30 november 1935 (uppgifterna hava dels inhämtats ur sociala meddelanden, dels ock av livsmedelsarbetareförbundet lämnats till utskottet).

Uppgifterna hava sammanställts i nedanstående tabell.

Dag	Till livsmedels- arbetareförbundet anslutna bageri- arbetare.	Därav arbetslösa	Arbetslösa	Procent
31/12 1934 ...	9,450	2,500	bageriarbetare	26.5
			inom hela livsmedelsarbetareförbundet	23.4
			inom samtliga fackförbund	25.0
31/1 1935 ...	9,500	2,700	bageriarbetare	28.4
			inom hela livsmedelsarbetareförbundet	18.4
			inom samtliga fackförbund	21.7
30/11 1935 ...	10,223	1,939	bageriarbetare	19.0
			inom hela livsmedelsarbetareförbundet	13.3
			inom samtliga fackförbund	15.7

Utskottet anser fortfarande, att den inom arbetarskyddslagstiftningen hävdade principen om frihet till arbete för arbetsgivaren och hans familj bör upprätthållas även inom bageriyrket. Med hänsyn härtill finner utskottet icke någon anledning föreligga att tillstyrka riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande förutsättningarna för genomförande av en

Utskottet.

sådan ändring av bageriarbetstidslagen, att densamma blir tillämplig även i fråga om rörelse, som bedrivs utan biträde av annan än make och hemma-
varande barn. För övrigt synes det vara värt beaktande, att antalet arbets-
lösa bland de till livsmedelsarbetareförbundet anslutna bageriarbetarna avse-
värt nedgått under det förflutna året.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,
att förevarande motioner, I: 75 och II: 185, icke måtte för-
anleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 februari 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder**, *Frändén, Gustaf Tamm, Sam Larsson, P. Sandström, Norman** och *Olof Carlsson*;

från andra kammaren: herrar *Österström, Hage, Wallerius, Olovson* i Västerås, *Hansson* i Trollhättan, *Sandström* i Sollefteå, *Molander** och *Gardell* i Gahns.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Olof Carlsson, Hage, Olovson* i Västerås, *Hansson* i Trollhättan och *Molander*, vilka yrkat, att utskottet måtte hemställa om bifall till de i motio-
nerna framställda yrkandena.